Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied, v. v. i.
Akademická 2, SK 949 21 Nitra

Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik
organizačná zložka OZ Považie
Lesná správa Duchonka
Pri Majeri 728,956 22 Prašice

Vaša značka	Naša značka	Dátum	Vybavuje
LS Duchonka	KP-vyj/2023/122	31. 07. 2023	Dr. K. Pieta

Vec: Vyjadrenie k zámeru budovania vodozádržných zariadení v územnom obvode Lesnej správy Duchonka. (posudzovanie a vplyvu na ŽP)

ŽIADOSŤ O NENÁVRATNÝ FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROGRAMU ROZVOJA VIDIEKA SR 2014 – 2022 PRE:
OPATRENIE: 8 – Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov
PODOPATRENIE: 8.3 – Podpora na prevenciu škôd v lesoch spôsobených lesnými požiarmi a prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami
ČINNOSŤ: Zlepšenie vodného hospodárstva v lesoch
VÝZVA Č.: 62/PRV/2022

Archeologický ústav SAV, v. v. i. vo svojich vedecko-výskumných plánoch a aktívnych projektoch venuje mimoriadnu pozornosť oblasti Považského Inovca s mimoriadne významnou skupinou pamiatok v Bojnej. V širšom zázemí tejto aglomerácie dlhodobo sledujeme archeologické náleziská včítane v minulosti aktívne využívaných rudných ložísk. K nim patrí aj oblasť starého zlatonosného územia v oblasti Zlatníky - Kulháň, ktorá svojim územným rozsahom patrí k najväčším oblastiam so stopami po ryžovaní zlata u nás. K poznaniu prispeli archeologické a geologické analýzy. Naše pracovisko tento priestor zahrnulo do pilotného Lidarového skenovania terénu pre účely archeológie v rokoch 2012-2015. Rekonštrukcia vývoja ťažby a jej datovanie pri využití bežných nedeštrukčných metód výskumu a prieskumu zostáva stále nevyriešená.
Efektívny výskum starých háld, hlušiny, vodných diel a transportných komunikácií ako pozostatkov po dávnovekom dobývaní nerastných surovín, spojený s odoberaním vzoriek z hĺbky často opakovane presúvaných háld je ideálny v kombinácii s kontrolovaným masívnym strojovým zásahom do dnešného terénu. Pri dobrej prípravnej koordinácii budúcich vodozádržných opatrení a koordinovanom zakladaní vodozádržných objektov v tejto lokalite v spolupráci s archeológmi sa môže dosiahnuť viacnásobný pozitívny efekt – životné prostredie, archeológia, cestovný ruch a pod.
Spojenie navrhovanej výstavby plánovanej na pomerne malej ploche s archeologickým výskumom by významne pomohlo posunúť naše poznanie o tamojších banských dielach.

Treba zdôrazniť, že plánovaný plošný záber záchytných zariadení (ca 0,5 ha) tvorí iba zanedbateľný rozsah zásahu do terénu vo vzťahu k zdokumentovanej ploche starej banskej činnosti, ktorá celkove zaberá územie viac ako 500 hektárov. Podľa našich zistení pritom plánované zariadenia nezasahujú do významnejších štruktúr starej ťažby. Na projektované násypy by sa použila len archeologicky preverená hlušina ako bezvýznamný druhotný odpad.

Budovanie zádržných hrádzok v navrhovaných miestach za predpokladu súčinnosti s archeologickým výskumom jednoznačne podporujeme. Vzhľadom na dlhodobú veľmi dobrú spoluprácu s Lesmi SR a konkrétne s Lesnou správou Duchonka veríme, že vybudovanie týchto stavieb popri ich dôležitej funkcii pomôže aj bližšie spoznať časť starého banského diela a jeho prípadný vzťah k archeologickým náleziskám v okolí.

Nitra, 31. 7. 2023